

Podstawy programowe i mapa kompetencji dla zawodu „Asystent osoby z zaburzeniami psychicznymi”.

Opracowany przez: Fundacja Nie Widać Po Mnie, prof. dr hab. n. med. Aleksander Araszkiewicz, psychiatra, psychoterapeuta, superwizor psychoterapii PTP, Politechnika Bydgoska, Centrum Nauk Medycznych, Centrum Zdrowia Araszkiewicz „Łaźnia Miejska” (MED-ARS), konsultant woj. ds. psychiatrii dla województwa kujawsko-pomorskiego.

Zamówienie na potrzeby realizacji prac Rady ds. Kompetencji – podbranza Opieka Zdrowotna. Wynagrodzenie wykonawcy jest współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Dokument opracowany przez Wykonawcę wyłonionego zgodnie z zasadą konkurencyjności przez Uczelnię Łazarskiego (Partnera projektu) w ramach projektu nr POWR.02.12.00-00-0007/16 pn. „Sektorowa Rada ds. Kompetencji – Opieka Zdrowotna i Pomoc Społeczna”. Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Spis treści

1. WPROWADZENIE	3
2. KWALIFIKACJE KANDYDATA DO ZAWODU	4
3. PROGRAM SZKOLENIA	4
4. ZADANIA I KOMPETENCJE	5
5. WYKLUCZENIE Z ZAWODU	6
6. PODSUMOWANIE	6

1. Wprowadzenie

Rosnąca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi stawia przed instytucjami odpowiedzialnymi za zdrowie publiczne coraz to większe wymagania; zapewnienia tym osobom adekwatnej do ich potrzeb, leczenia, pomocy i wsparcia.

Właściwe rozumienie zaburzenia psychicznego to zarówno doświadczenie psychozy (senso stricto choroby psychicznej) ale również zaburzeń adaptacyjnych, lękowych, depresyjnych, uzależnień czy zaburzeń osobowości.

Stajemy więc wobec pytania o zakres i sposób realizacji programu, który zapewniałby osobom doświadczającym kryzysów psychicznych pomocy ale również działań ograniczających zarówno ich powstawanie jak i zapobieganie (szeroko rozumiana psychoprophylaktyka).

Doświadczenia organizacji na świecie ochrony zdrowia psychicznego, prowadzą nas ku środowiskowemu modelowi, tj. objęciem działaniem instytucji i organizacji terapeutycznych i pomocowych usytuowanych bliżej osób wymagających takiego postępowania w ich naturalnym środowisku (rodzina, znajomi, bliskość do ośrodków pomocowych) stąd też wymagania tego środowiskowego modelu ochrony zdrowia psychicznego (Centra Zdrowia Psychicznego) uzasadniają poszerzenie zakresu zarówno szeroko rozumianej terapii ale i stworzenia systemu oparcia społecznego dla osób potrzebujących, w związku z ich doświadczaniem trudności w zakresie zdrowia psychicznego.

Zasadniczymi celami jest utrzymanie „Pozytywnego zdrowia psychicznego co wg.

M. Jahody oznacza:

1. Postawę wobec siebie: koncepcję nt. własnej osoby, samoakceptację,
2. Rozwijanie się, doskonalenie, zdolność do zmian,
3. Integrację osobowości, równowagę, poglądy na życie, umiejętność pokonywania stresu,
4. Autonomię,
5. Postrzeganie rzeczywistości: prawidłową percepcję, zdolność empatii, wrażliwość społeczną,

6. Panowanie nad środowiskiem: zdolność do miłości, umiejętność łączenia pracy z wypoczynkiem, z życie uczuciowym, umiejętność utrzymywania społecznych relacji – umiejętność adaptacji i przystosowania się do zmian, zdolność rozwiązywania problemów – (Beata Tobiasz-Adamczyk, Kraków 2000).

Tak rozumieć należy ideę stworzenia nowego zawodu w ochronie zdrowia jakim jest „Asystent osoby z zaburzeniami psychicznymi”.

2. Kwalifikacje kandydata do zawodu

„Asystent osoby z zaburzeniami”.

1. Kandydat posiada co najmniej wykształcenie licencjacie o profilu humanistycznym (preferowane: studia nauk o zdrowiu, resocjalizacja, nauka o rodzinie, pielęgniarstwo, praca socjalna).
2. Osoba nie karana.
3. Prezentuje wysoki poziom etyczny i moralny.
4. Empatyczny, wykazujący się sprawną umiejętnością interakcji międzyludzkich.
5. Wykazuje niski poziom stresu.

3. Program szkolenia

Szkolenie obejmuje ok. 600 godzin zajęć, którego program przewiduje:

1. Praca nad relacjami i komunikacją z ludźmi.
2. Podstawowy zakres wiedzy dotyczący:
 - ogólnej problematyki zdrowia psychicznego i organizacji ochrony zdrowia psychicznego w Polsce,
 - znajomość podstawowych w diagnost zaburzeń psychicznych /w tym systemów kwalifikacji zaburzeń psychicznych,
 - podstawowa wiedza w zakresie stosowanych metod leczenia terapii zaburzeń psychicznych (ogólna wiedza o leczeniu psychofarmakologicznym, metodach biologicznych, psychoterapii),
 - pojęcie niepełnosprawności osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym znajomość funkcjonowania ZUS i Zespołów do orzekania o stopniu niepełnosprawności,

- wiedza dotycząca zasad leczenia psychiatrycznego (Ustawa o Ochronie Zdrowia Psychicznego...),
- praw pacjenta psychiatrycznego; przyjęcie do szpitala wbrew woli, przymus bezpośredni, ograniczenie praw obywatelskich) procedura ubezwłasnowolnienia,
- odbycie szkolenia z zakresu podstawowych technik psychoterapeutycznych i wsparcia psychicznego. 1 mies. staż w jednostce świadczącej usługi w zakresie leczenia, terapii zaburzeń psychicznych,
- stany nagłe w psychiatrii /samobójstwo, agresja, nawrót zaburzeń psychotycznych/,
- znajomość art. 31. Kk. – wiedza na temat niepoczytalności lub ograniczonej poczytalności sprawcy czynu zabronionego osoby z zaburzeniami psychicznymi,
- egzamin/kolokwium przed komisją oceniającą.

4. Zadania i kompetencje

Asystent osoby z zaburzeniami psychicznymi jest partnerem tej osoby i realizuje swoje zadania przez:

1. Towarzystwo osobie chorej w procesie zdrowienia.
2. Wspieranie osoby z zaburzeniami psychicznymi w procesie do satysfakcjonującej zdolności wypełnienia swojej roli społecznej, rodzinnej i zawodowej.
3. Ścisłe współpracuje z rodziną, bliskimi osoby z zaburzeniami z zachowaniem z zgody tej osoby na te kontakty.
4. Wymaga to (za zgodą osoby z zaburzeniami) towarzyszenia lub współuczestnictwa w kontaktach przed instytucjami zatrudniającymi pracowników, przed władzami szkolnymi, przed instytucjami pomocy społecznej, ZUS, sądami.
5. W sytuacjach konfliktowych z rodziną; pracuje na rzecz zdrowych, partnerskich relacji (w przypadku odrzucenia osoby chorej przez rodzinę w przypadku „nadopiekuńczości” rodziny przemocy w stosunku do członka rodziny chorego).
6. Daje wsparcie psychologiczne oraz pomoc rodzinie w uzyskaniu należnych świadczeń.
7. Ścisłe współpracuje z osobami, instytucjami prowadzącymi leczenie (lekarze, terapeuci, pielęgniarki).
8. Może mieć dostęp do dokumentacji medycznej pacjenta (za zgodą osoby).
9. Zachowanie tajemnicy (niezbędne prawne uregulowanie tego problemu).

5. Wykluczenie z zawodu

1. Nawiązanie intymnej/erotycznej relacji z osobą z zaburzeniami psychicznymi (niezależnie od zgody tej osoby).
2. Nie wypełnianie swojej pracy ze szczególną starannością i obowiązkowością.
3. Uchybienie w jakikolwiek sposób swojej roli partnera i przewodnika.

6. Podsumowanie

Wybór asystenta osoby z zaburzeniami następuje na wniosek instytucji świadczącej opiekę medyczną lub psychoterapeutyczną za zgodą osoby z zaburzeniami psychicznymi.

Przewiduje, że Asystent może objąć opieką, pracą ok. 4-6 osób. Możliwa jest w sytuacji grupy osób z zaburzeniami psychicznymi – wspólne spotkania (społeczność terapeutyczna) za zgodą tych osób.

Obowiązkowo Asystenci osób z zaburzeniami podlegają superwizji. Superwizować mogą tylko osoby z uprawnieniami nadawanych przez Towarzystwa Naukowe (Psychiatryczne i Psychologiczne) w wyjątkowych sytuacjach na podstawie decyzji instytucji świadczącej opiekę medyczną czy psychologiczną po zasięgnięciu opinii w/w Towarzystw Psychiatrii Środowiskowej.

Swoją pracę Asystent dokumentuje w specjalnie stworzonej dokumentacji z zachowaniem wszystkich reguł co do poufności zawartych w tym dokumencie danych. Kontroli tego dokumentu dokonuje osoba reprezentująca instytucję, która powołała asystenta.

Do obowiązków Asystenta osoby z zaburzeniami psychicznymi należy stałe doszkalanie swoich umiejętności; (w formie grupy Balinta), udokumentowany udział w konferencjach, szkoleniach, wykładach o problematyce zdrowia psychicznego co najmniej 1 raz w roku.

Okres na który Asystent osoby z zaburzeniami psychicznymi pełni swoje zadania to okres 3 letni. Po tym okresie Asystent musi być poddany przez niezależną komisję (!).